

PÉCSI HYPERIÓN TANULMÁNYI VERSENY AZ ANTIK GÖRÖG-RÓMAI KULTÚRÁRÓL

Első forduló: 2016. december 1.

3. kategória: „*Aenigmata Latina*” - *Minores*

Rendelkezésre álló idő: **120 perc**. Ha letelt az idő, a fordítást vagy add át a felügyelő tanárnak, vagy küldd el erre a címre: **pecs.hyperion@gmail.com**

Az alábbi szöveg egy Kr. u. 7. századi enciklopédia egyik fejezete, amely a háborúk eredetéről és a fajtáiról szól.

DE BELLIS

Primus bella intulit¹ Ninus Assyriorum rex. Ipse enim finibus suis nequaquam contentus² humanae societatis foedus inrumpens³ exercitus ducere, aliena vastare, liberos populos aut trucidare aut subicere coepit⁴, universamque Asiam usque ad⁵ Libyae fines nova servitute perdomuit⁶. (...) Quattuor autem sunt genera bellorum: id est⁷ iustum, iniustum, civile, et plus quam civile. (...) Iniustum bellum est, quod de furore, non de legitima ratione initur⁸. De quo in Republica⁹ Cicero dicit: 'Illa iniusta bella sunt, quae sunt sine causa suscepta¹⁰.' (...) Civile bellum est inter cives orta¹¹ seditio et concitati¹² tumultus, sicut inter Sullam et Marium¹³, qui bellum civile invicem in una gente gesserunt¹⁴. Plus quam civile bellum est, ubi non solum cives certant, sed et cognati; quale inter Caesarem et Pompeium¹⁵, quando gener et socer invicem dimicaverunt¹⁶.

---

¹ intulit = 'indított' (az infero 3 ige praesens perfectum egyes szám 3. személye)

² contentus = 'elégedett', amivel: Ablativusban áll

³ inrumpens = 'megsértve' / 'megszegve' (tárgya: a foedus)

⁴ coepit = 'kezdet' / 'kezde'; amit: infinitivusok

⁵ usque ad + Accusativus = 'egészen ...-ig'

⁶ perdomuit = 'leigázta' / 'meghódította'

⁷ id est = 'azaz'

⁸ quod...initur = 'amelyet ... indítanak'

⁹ in Republica = 'az *Állam* című művében'

¹⁰ quae sunt ... suscepta = 'amelyeket ... indítottak/megkezdték/elvállaltak'

¹¹ orta = 'támadt' (a seditio-val egyeztetve)

¹² concitati = 'gerjesztett', a tumultus-szal egyeztetve

¹³ Sulla és Marius, két római politikus és hadvezér egymás elleni háborújára utal, amely a Kr. e. 80-as években zajlott.

¹⁴ gero 3 ige praesens perfectum többes szám 3. személy, fordítsd múlt időként

¹⁵ Caesar és Pompeius eleinte szövetségesek voltak (Crassusszal hárman hozták létre az első triumvirátust Kr. e. 60-ban). Pompeius Caesar lányát, Juliát vette feleségül. A később köztük kibontakozó hatalmi rivalizálás polgárháborúba torkollott.

¹⁶ dimicaverunt = 'harcoltak'